II. évfolyam. 6. szám. Egyes szám ára 30 fillér. 1917. március 15.

Ludwigbaka

Kiadja a 65.-gyalog ezred
Megjelenik minden hó 1.-én és 15.-én.

A cs. és k. 65. gy. ezr.
tábori ujsága.

A befolyt teljes összeg az ezred
özvegy és árva alapját gyarapitja.

Oroszjárás Zemplénben.

— Befejező közlemény. —

Irta: v. *Möller Károly* alezredes ezredparancsnok.

Tábori posta 618.—1917. márc.

II.

A cirókavölgyi elkeseredett harcok idején egy lehangolt magyar baka igy sóhajtott fel előttem „Szegény hazám!" Ez a sóhaj fejezte ki valamennyiünk hangulatát és elképzelhető örömünk, amikor vonat-vonat után érkezett — hála Boroevicsnek, a zseniális hadseregparancsnoknak — ujonnan felállitott magyar zászlóaljakkal. Talán még sohasem dolgoztam ki oly kedvvel hadászati tervet, mint azt, amely Homonna és a Laborcz-völgy megtisztitását célozta. Kettős átkarolást ajánlottam olykép, hogy a bevált 29-es és 101-es ezredek az oroszokat Homonnánál lekössék, a beérkező uj zászlóaljak pedig hatoljanak át a magaslatokon Homonnától keletre és nyugatra s keritsék be az ellenséget. Egyidejüleg egy 700 fegyvert számláló oszlopot küldtünk a Ciróka-völgyben Homonna felé, hogy az ott álló 48-ik orosz hadosztályt lekösse. Ez az oszlop a 39—46. és 101-es ezredekből alakult s *Birkenhain* tábornok vezette. Ennek az oszlopnak sikerült nyugat felől meglepnie az ellenséget, amely makacsul dél felé törekedett. Mint a megáradt patak, ugy rohant le Szinna helységbe és az ellenséges hadosztályból 1300 embert foglyul ejtett.

Minthogy ugyanekkor népfölkelő zászlóaljak az Ung-völgyéből Taksány felé szoritották, a szétzuzott muszka hadosztály a magaslatokon elvesztette lábai alól a talajt és Zemplénoroszitól északra a Kárpátok gerincére vonult vissza. Itt egyelőre nyugton hagytuk őket, mert a Laborcvölgyének megtisztitása sokkal fontosabb volt.

A Laborc-völgy kulcsa Homonna volt. Ott fészkelte be magát az orosz 49-ik hadosztály, a magaslatokon északnyugatra és délre a völgyben. Ez az ellenséges hadosztály 10000 fegyverrel és állitólag 30 ágyúval rendelkezett. Azt hiszem november 27-én kezdtük meg a véres munkát. Jobbról Nagykemenczén át több fiatal honvéd zászlóalj bekeritette az ellenséget, balfelől egy honvéd-dandár igyekezett, hogy Homonnától északra erdővel boritott hegyen át elérje a laborcvölgyi utat, középen pedig szivós és váltakozó harcok folytak az erősen védett Kápolnacsucsért. A tüzérségünk Homonnától nyugatra eső völgyben állott fel. Féltettük a várost, mely ugyis sokat szenvedett az orosz gyujtogatástól s ez akadályozta a tüzérségi tevékenységet. Gróf Andrássy Sándor szintén eljött a mi hadiszállásunkra s arra kért bennünket, hogy kiméljük meg értékes tárgyakkal telt kastélyát. Elállottam tehát a kastély lövetésétől, hogy az értékes műemlék megmaradjon, bár a kastély lövetése főcélom volt.

Másnemü hadműveleti rendelkezésekkel kellett ezt pótolni. Egyébként gyors behatolásunk Homonnára minden nagyobbarányu rablásnak elejét vette, úgy hogy a grófi kastély műkincseiben is csak elenyésző kár esett. Annál többet szenvedett azonban a város. A nyitott, hozzáférhető lakásokban szabadon garázdálkodhattak az oroszok.

Teljes volt a homonnai győzelem. De még nagyobb lehetett volna elhatározó ereje és az egész orosz tüzérségi felszerelést zsákmányul ejthettük volna, ha a jobbszárny már rálépett volna az orra előtt fekvő laborcvölgyi utra. De ezen a szárnyon levő honvédzászlóaljak ujonnan felállitott, harctéri tapasztalatokkal nem biró osztagok voltak, akik ismételt telefon-felszólitásomra sem hajtották végre kellő időben a parancsot. Mi természetesen főkép a Laborc-völgyben erősen nyomában voltunk az ellenségnek és a hó vége felé harcok között már elértük Izbugyaradvány vidékét. Jobb oszlopunk *Kornhaber* altábornagy vezetése alatt és a másik oszlop, mely Szinnán át nyomult előre Birkenhain tábornok vezetésével Papházánál és Szinnamezőnél megverte az ellenséget. A legjobb uton voltunk tehát, hogy az oroszokat egy csapással a határgerincek mögé vessük vissza, amidőn a Krakautól keletre lefolyó események arra kényszeri-

[illegible] KÖNYVTÁRA

tették a hadvezetőséget, hogy csaknem valamennyi honvédzászlóalját odarendelje. Feladatunk most már az volt: nyugton maradni s az eddig szerzett területi nyereséget megtartani. És ez nem volt könnyű dolog.

Az oroszok egyesitették a 48. és 49-ik hadosztályt a 12. szibériai uj, erős hadosztállyal (16000 fegyver) és más csapatokkal, ugy hogy körülbelül 25—30000 fegyvert számláltak, mig mi mindössze 10000 fegyvert, (közte körülbelül 3000 lovast) és kevés tüzérséget állithattunk velük szembe a Cirókaujfalun, Viraván és Izbugyaradványon elhuzódó hosszú erdős harcvonalon.

A helyzetet mérlegelve azt ajánlottam, hogy az ellenséggel szemben csak gyengébb erőket hagyjunk s ezek lépésről-lépésre visszahuzódhatnak — ha a helyzet szükségessé teszi, — hátul, az utcsomópontoknál azonban helyezzünk erős tartalékokat készenlétbe, hogy ezek a kritikus helyen gyorsan megjelenhessenek. E célból néhány vonatot is készenlétben tartottam.

Elérkezett a kedvező pillanat a csapásra, midőn december második felében az oroszok körülbelül 14 zászlóaljjal a Laborcvölgyben támadásba fogtak. A koskóci ut-elágazásnál gyorsan összegyüjtöttem 7000 embert. A harc egy merész éjszakai berohanással kezdődött Laborcbérre, az ellenségnek egy előretolt osztaga ellen, amit mi rendeltünk el és Birkenhain tábornok hajtott végre. Ez a fényes sikerű rajtaütés, mit a 13 zászlóaljra becsült Izbugyaradványig nyomult orosz főerő orra előtt hajtottunk végre, összetörte az előretolt osztagot és az ellenséges főerőnél akkora lehangoltságot idézett elő, hogy Izbugyaradványt harc nélkül feladta és az Ökröske melletti magaslatokra vonult vissza. De nem engedtünk időt, hogy ott magát befészkelje. Rögtön megtámadtuk és kettős átkarolással megvertük. A következő napok uj harcokat és ezzel ujabb győzelmeket hoztak. Győzelmes harcok folytak le Laborcrévnél, Mezőlaborcnál, Kertésztelepnél, Telpócnál és tul a magyar határon: Radoszycze, Komancza körül stb. A tizenkettedik szibériai hadosztály és a hozzátartozó csapatok ép úgy szétzüllöttek, mint előttük a 48. és 49-ik hadosztály. Körülbelül 10,000 foglyot ejtettünk és szinte egy szempillantás alatt ott álltunk a San mellett, Lisko és Zagorze közelében.

Zemplén felszabadult!

Az oroszok természetesen még többször próbáltak betörni, de Lisko mellett és Zagorztól délre elvertük őket. Keveset változtatott ezen két uj orosz hadosztály fellépése. De egy nyugatról jövő lökés mégis arra kényszeritett bennünket, hogy előnyeinket feladjuk és Radoszyczére vonuljunk vissza. December 23-án ugyanis egy tulerős orosz támadás elől tőlünk balra, egy galiciai hadosztály kitért és visszahuzódott. Az oroszok megkisérelték, hogy Radoszycenél áttörjenek, de Vola-Michovatól északra, a hegyeken át előresiető bátor 101-esek éjjeli támadással tervét keresztülhuzták és már január elején Komanczára tört előre a diadalmas 34-ik hadosztály.

Ott verekedtünk február elejéig. A harcok elkeseredettek, de kedvezők voltak. Február közepén végre állást foglaltunk Vola-Michovánál ujból Zemplénmegye védelmére. És valóban ott, ahol mi állottunk, egyetlen egy orosz

TÁRCA.

Hanka.

I.

Koromsötét éjszaka érkezett meg a század a piszkos, nyakigsáros galiciai faluba.

A faluból nem látszott semmi. Itt-ott hangzott csak fel a kutyaugatás. Innen tudta a legénység, hogy itt a falu, az éjszakai kvártély. Csend volt. Csendes tavaszi nehézlevegőjü éjszaka, tele sóhajtással. Mindenki fáradt, szomoru és levert volt, csak a kis patak csobogott beszédesen, locsogva olykor nagyon hangosan rohanva az uttalan utak mélyén Ezek a galiciai patakok is csak arra valók, hogy bosszantsák a szegény magyar bakákat. Mert, hogy olyan szerencsétlenül kanyarognak ezek az istenverte patakok, hogy mindig az ember lába alá szaladnak .

Tóth káplár egy napon alacsony kis paraszt viskóba került rajbeli legénységével.

Alig fért be a kis, alacsony ajtón a nagy szál legény. A nehéz levegőjü, szellőzetlen, káposzta, erjedt krumpli és emberszagu szobában gyertyát gyujtott és a bámészkodó, álomból kizavart civilnépnek csendesen mondta:

— Jó estét.

A nagyhaju és nagyszakállu ruthén paraszt ijedten mormogott valamit a feleségének és kisietett az istállóba.

A bakák, vagy heten nagy lármával csörömpöléssel jöttek be. A zajra felébredt a család apraja is. Hol az egyik, hol a másik sarokból jött elő egy-egy álmos képü maszatos, piszkos ingü gyerek. Még a szoba mennyezetéről is lógott egy kis ládaformáju bölcső, abban meg egyszerre két gyerek kezdett el sivalkodni.

Tóth káplár savanyu arccal rakta le hátizsákját, fegyverét a sarokba és dühösen mondta:

— Az [illegible]
vagytok.

Erre még a kenyérsütő az tetejéről is megmozdult egy pár formás kis női csizma.

— Nini még ott is mozog valaki a kárpátokban, mondta az öreg Varga őrvezető és már felfedező utra indult a kárpátok felé.

Nézelődött, tapogatódzott:

— Tyü káplár ur, ennek a fele se tréfa, — kiáltotta Varga — ezt tesék megnézni!

— Feküdjetek le . aludjatok! — adta ki a parancsot a káplár szigoru hangon.

Két baka hozta is már a szalmakötegeket. A nagyhaju házigazda meg nyomukban jajgatva:

— Panje panje nyémám szoloma, sicko zabrali moszkali i magyári . .

— Ne danolj koma . . . rivalt rá Varga . nem zabráli csak aludni kő a szalma.

— Panje po treba szoloma . bozse . . . bozse . . .

— Hát nekünk is tréba a frász [illegible]

[illegible]

sem tette be lábát Zemplénbe, bár óriási erőfeszitéseket tettek. Hősök harcoltak itt!

(Vége.)

* * *

(A hadtestcsoport tevékenységét, melynek Möller alezredes volt a vezérkari főnöke, szokatlanul ünnepélyes szavakkal méltatta hadseregfőparancsnokságunk és a vasakarat mintaképe gyanánt állitotta oda az egész véderőnek. A harmadik hadsereg s később az isonzói hadsereg győzelmes parancsnoka, Boroevics is megtisztelő elismerését fejezte ki. 1915. január közepén Birkenhain altábornagy felszólitotta Möller alezredest, hogy az 1914. november—december és 1915. január eredményes és meglepő hadműveleteire támaszkodva kérje a katonai Mária-Terézia rendet. Möller alezredes ekkor még vonakodott, s csak ujólagos *parancsra* adta be kervényét 1916. juliusában. *A szerk.*)

Gyarapitsuk ezredünk özvegy és árva-alapját!

—

A welesniowi-csata.

1916. augusztus 31. — Egy másik véres nap a jól felszaporodott dátumok útvesztőjében. — Nekünk 65-ösöknek talán a legvéresebb, a legfájóbb. E napon vesztettük el ugyanis ezredünk, avagy talán e kerek föld legvitézebb katonáját: Blosche Henrik alezredest. Illő, hogy egy-két pillanatra felidézzük a véres árnyakat, ha talán könnyeket okozunk is.

Tikkasztó, forró augusztusi nap. Egy Bataillonunk a koropieczi Stellungban, a másik pedig bent az erdőben tartalékban. A muszka déltájban tőlünk északra szokatlan erős ágyuzást indit állásaink ellen. Mindnyájunk lelkében ott vibrált a gondolat: ma ujólag kemény napunk lesz. Pont 1 órakor jön a sürgős avizó: Kommendánsok térképpel a Regimenthez! Ott már vár ránk két szobor-arcu nyugodt katona: Blosche és Möller alezredesek. A veszedelem pillanataiban mindig jól esik egy kis higgadtságot látni.

— Egyik század jobbra, a másik balra, harmadik előre.

Olyan szép csendes hangon, mintha a tehér asztalnál mondanánk: Kontra! — Kiki megkapta a térképen szabatosan kijelölt helyét. Ha a muszka támadás megindul, az áttörési helyeken résen legyünk.

Egy pár jó szó a fiukhoz s a három század külön-külön válva hangtalanul nekivág az irdatlan csérjésnek. Késő este még mindig cseng-bong az erdő az őrületes ágyukoncerttől. Idegesen várjuk mikor kezdődik részünkről a nagy tánc.

Ujabb avizó. A 7. és 8. század Blosche alezredes vezetésével az éj folyamán megkerüli az erdőt, hogy az agyonszorongatott 22-es honvédeknek segitséget vigyen.

Irtózatos degec sötétség ölelte körül az erdő-rengeteget. Károm-

— Tanulj magyarul ha ne razumim akkó majd razumi

A bakák lassankint leheverednek a szalmára, Az öreg csujes házi gazda még egy darabig ki be szaladgált. Még a padlásra is felnézett. A tehénistálló ajtaját gondosan betámasztotta. A disznó ól ajtaját kövekkel zárta el és nagy morgással ment vissza a szobájába, ahol már csend honolt, csak Varga őrvezető egyenletes horkolása diktálta az alvóknak a tempót.

Távolról fegyverlövések tompa pattogása hallatszott. A hegyeken tul ágyumoraj.

A fáradt fiuk álmukban otthon járnak.

II.

A tavaszi nap már mérgesen sütött be a kis paraszt szobába, a sárga-haju csujes csemeték már hangos kacagással ugrándoztak a „kárpátokon", amikor Tóth káplár felébredt.

A tegnapi hosszu menetelésnek már nyomát se érezte, Nagyot nyujtózott a szalmán, amely alól az egerek ijedten menekültek biztos fedezékeikbe. Fölállott. A feje, szép, szőke, napbarnitott magyar feje majd a mestergerendát verte. Leült az ablak alatti padra és körülnézett a szobában.

A szoba tulsó sarkában egy fiatal, alig tizenhat éves mezitlábos lány állott himzett ingujban. Fésülködött a homályos tükör előtt, de félszeme a káplárón csüngött.

A káplár nagyott ásitott.

Maga is elővette a tükrét és megigazitotta kis kackiás bajuszát.

Varga őrvezető jött be;

Raszt van máma káplár ur

No mi jó helyre kerültünk

mondta. miközben ölbe fogta a földön szétszórt szalmát — annyi a szép asszony ebben a faluban, mint a polyva Aztán azt mondják, hogy ez itt ni, ez a mi kisasszonyunk itt a legszebb Odament a lányhoz, aki tiszta kötőt vett maga elé Megölelgette. A lány nem védekezett.

Hogy hinak tubicám kérdezte Varga. A lány válasz helyett nagyokat kacagott, mutatva csillogó, hófehér fogsorait — de végre is szégyenkezve mondta ki a nevét:

— Hanka

No hát te szebb vagy, mint a neved vélekedett Varga őrvezető és miután mégegyszer körültapasztalta a leány telt idomait, kisompolygott a szobából.

Már csak a küszöbbről szólt vissza:

— Ennek se kellek . . látom : a káplár urat nézi mán ez is

A káplár magára maradt a lánnyal. A gyerekek is lassan kiszállingóztak. Kint több látványosság kinálkozott számukra. Aztán meg a mozgo konyha köré gyülekeztek és vártak az ételhulladékokra, vagy egy kis fekete kávéra.

Hanka egy ideig szótlanul állt, majd ide-oda sürgött-forgott, de le nem vette volna a tekintetét Tóth káplárról. Végre is egy elhatározó mozdulattal megfogta a tejes kocsögöt, amelyben frissen fejt tej párolgott és mosolyogva a káplár elé tette az asztalra,

kodva bukdácsoltak a sűrű bozótban a hadfiak. Egy-két villanylámpa fénye lopva suhant végig a lombokon. Az eltévedt golyók éles sziszegéssel csapódtak bele a vénhedt fatörzsekbe. Itt-ott egy elfojtott jaj-szó hallik s az éji vándorok fáradhatatlanul törtettek tovább . . tovább .

Egy széles irtásnál megakad a karaván. A nagy sötétben utat vesztettünk, se ki, se be. Leheveredünk a széles tölgy-korona alá s csendes pipaszó mellett várjuk mig kissé pitymallik. A hüvös hajnali szél csakhamar szárnyára kapja a vigasztalan éjszakát s ismét nyakunkba vettük az erdőt. Rövid idő mulva irtózatos ropogás, dörgés, csattogás akaszt meg utunkban. Jött ránk a golyó kegyetlenül.

Blosche alezredes dühödten szedte ráncba homlokát:

— Talán csak nem keritettek körül? Egy csapzott haju véres huszár mindent megmagyarázott. 800—900 lepésre tőlünk huzódik a 2. lovas hadosztály árka s a muszkák azt hirtelen rajtaütéssel a jelen pillanatban áttörték. Csak pár perc még s az egérfogó kellő közepébe kerülünk. Az árok felől rendetlen futással rohannak visszafelé teljesen összekavarodva bakák, huszárok vegyesen.

Blosche alezredes villámló szemekkel ugrott a front elé:

— Fiuk! Bajonett auf! —

Csörömpölve repült fel 300 marcona fegyverre a kemény acél. Egy 60-as őrnagy a visszafelé özönlő rendetlen tömeg élén halálsápadtan támolyog Blosche elé:

— Alezredes ur! a front áttörve; meneküljön! A renditheletlen hős dühösen rántotta ki revolverét:

— Aki visszamegy — lelövöm! Fiuk, magyar katonák, nézzétek nem fog a golyó! Előre!

S a fékezhetlen indulattól elragadott vitéz alezredes nyomában előreszegezett szuronnyal két tiszt rohant előre: Thanhoffer Lajos és Vajthó Tivadar századparancsnokok.

A menekülő katonák egy része megbűvölve fordult vissza a futók után. Az apró cserjés a rettentő golyózáporban nyomtalanul eltünt, a vékony törzsű fák rostává lyuggatva törtek meg derékban Száz- meg száz ifjú magyar hős kiömlő vérét szitta fel szomjasan a kiégett száraz galiciai föld. De ott feküdt az avar közt a hősök hőse Blosche alezredes is. Piciny véres lyuk a homlokán Elesett a vezér!

Borzongva kélt a hiób hir a teljesen megritkult sorokban. Két tiszt maradt meg a kicsiny csapat élén: Thanhoffer és Vajthó hadnagyok. Előbbi már két sebből vérezve, az utóbbinak csupán a sapkája volt keresztüllőve. A többi bajtárs mind-mind a porondon feküdt. S e mellett a situatió a lehetetlenséggel határos. A kb. 1000 lépést kitevő áttörési helyen folyton özönlött be a muszka horda, ezzel szemben állt a mi erősen megfogyatkozott kisded lelkes csapatunk. S e mellett se munitió, se élelem, aki feldugta a fejét, halálos sebbel hanyatlott azonnal vissza. A Blosche alezredes hulláját elvinni szándékozó négy hős baka mindegyike is halálos sebet kapott.

A fél zászlóalj, valamint az összeszedett 60-as és 66-os bakák, — továbbá a 6-os huszárok felett Vajthó veszi át a parancsnokságot. Majd mikor oldala mellett fiatal testvéröccse és sógora is elesnek, őt is eszméletlen állapotban viszik a segélyhelyre.

— Prose panjé . . mondta csendesen és kacéran simult a káplárhoz.

A káplár éhes volt. Mosolyogva köszönte meg a lánynak a kedvességét és mohón itta ki a tejet

Aztán egy gyürött, kopott fényképet tett ki maga elé, elővette rózsaszinü tábori lapjait, félretolta a lányt és nekifeküdt az irásnak. Levelet irt, haza, egy barna kis lánynak

III.

Két hete volt már a század rezervában a front mögött.

Egyik napon Varga őrvezető a káplár mellé ült, pipára gyujtott és csendesen mondta:

— Alighanem beteg ez a Hanka káplár ur .

— Majd meggyógyul.

— De nem addig, amig a káplár ur meg nem gyógyitja

— Már pedig én nem vagyok se orvos se szanitész.

— Pedig nem tudom mi lesz vele mert a lányt nagyon eszi a fene.

— Hagy egye.

— Osztán jár utánna az egész falu katonasága. Az őrmesterek is. Még tiszt urak is, de nem kell neki senki, csak a káplár nr Már igértek neki pénzt is, meg mindent, oszt kinevet mindenkit. Aztán mikó a káplár ur levelet ir haza, Hanka sirva kérdi tőlem, hogy kinek ir. Azt- mindig sir, sóhajtozik és *tanul magyarul*. Már sokat tud magyarul. A tanitó ur tanitja az öttül.

Aztán amióta itt vagyunk, hát nem dolgozik semmit ez a lány, csak mindig mosakszik, meg öltözködik, oszt egyre csak áll a tükör előtt . . hogy a frász álljon beléje. Oszt hogy tudja, hogy szép. Mert hogy nagyon szép lány, meg kő hagyni Ami igaz az igaz.

A rosszul szelelő pipáját nyomkodva mondta tovább:

— A multkor meg is verte Hankát az anyja. Mer hogy nem dógozik a földeken. De nem sirt a lány. Nem a' De hogy a káplár ur elment egy napra a multkor, akkó sirt törje ki a rossz .

Tóth káplár unottan emelte fel szőke fejét. A hamvas-piros arca mintha sápadtabb lett volna, mint régen Kiült a ház elé a napra. Pipára gyujtott.

Hanka uj ruhában állott a ház keritésénél. Vasárnap volt. Egy csomó szomszédbeli lánnyal beszélgetett, vihogtak, kacagtak, kergetőztek. Egy csapat tiszt évelődött később velük, különösen Hankával, akit a tisztek „*művésznő*"-nek kereszteltek el.

De bizony a művésznő csak Tóth káplár kék szemének meleg tekintetét kereste.

A káplár nagy bodor füstfelhőket eregetett pipájából, gondolatban otthon járt kis falujában az ő barna haju, tüzes szemü kis Zsófikájánál

IV.

— Alárm! Alárm! — hangzott egyszercsak a távolból élesen, a velőkig ható vészkiáltás.

A sebesült Thanhoffer hadnagy még 2 napig tartja vissza az orosz áradatot. A harmadik napon segitség érkezik. Este 7-kor vagy 40 bombavető kezd őrületes munkát a muszkák ellen. Majd három zászlóalj — válogatott magyar fiuk rohan veszett haraggal a betolakodott alkalmatlan szomszédra. Egy félóra alatt a főárok ismét a mienk. Igaz! drága áron!

Maga a vezér most ott alussza örök álmát a nizniowi temető hóval fedett hallgató fái alatt. Amitől éltében annyira irtózott — a fogságtól — holta után nem kerülhette el. A fehér cár értelmetlen vad katonái azóta bizonyára örvendve tépázták meg a hantokon feltörekvő friss, illatos gyep-füvet

Igazmondó.

Polgári mozgósitás.

— Egy kis tréfa. —

Front mögötti körökben azt hiresztelik, hogy ha németországi mintára szép hazánkban is behoznák a polgári mozgósitást, mindenki a katonaságnak dolgozónék és a társadalom összes rétegei kivétel nélkül — katonai fenhatóság alá kerülnének. A „Ludwig baka", mely hirszolgáltatás terén még a hires londoni Northcliffe-sajtót is lefütyüli (a nagy dohányinség miatt nem mertük azt irni: lepipálja), gyorsfutárt küldött Budapestre, hogy a polgári mozgósitást illetőleg hiteles információkat szerezzen. Saját kiküldött tudósitónk jelentése szerint a következő társadalmi rétegek fognak mozgósittatni:

Lovasrendőrök.

A lovasrendőrök frontszolgálatot fognak teljesiteni. Hat, hét és nyolcszoros, hullámos orosz támadás esetén a rohamozó orosz tömegek elé lovagolnak és erőteljes kardlapozás közben ezt kiáltják: „Csoportosulni tilos!" A hatás óriási! A muszik szégyenülten rohannak lövészárkaikba, mert jól tudják, hogy egy lovasrendőrrel nem jó kikezdeni.

Rabok.

A börtönökben elhelyezett összes becsületes rabok kibocsájtatnak. Fogolytáborokban, fogolytranszportoknál teljesitenek majd őr-szolgálatot Ebben a mesterségben elvégre nekik van a legnagyobb rutinjuk

Orvosok,

kik elmebeteg megfigyelő intézetekben teljesitettek eddig otthon szolgálatot, most valamennyien kikerülnek a frontra, tüzérségi megfigyelőknek.

Költők.

A poéták a tüzérségi megfigyelő léghajók ama csoportjához fognak beosztatni, amelyek kötél segitségével irányithatók. Respektálni kell a költők hivatását s belső érzelem-világát, mert hiszen ők a harcteren is a kötött formához ragaszkodnak..

Szinészek.

Szinészek kizárólagos joggal gáztámadásoknál és ütegállások elkészitésénél fognak szerepelni. Ez elvi szempont, mert a szinészek azok, akik a lehető legkitünőbben tudnak — maszkirozni.

Kocavadászok.

A kocavadászok, magyarul: Sontagsjägerek a fronton olcsón

A faluban nagy futkározás támadt Bakák, tisztek szaladtak különböző irányban. Az asszonyok, gyerekek siró kórusába csakhamar beleszólt néhány orosz shrapnel!, amely pusztitó szelével csakhamar kitisztitotta a népes utcákat.

— Alárm! . morogták magukban a kapkodó bakák, miközben káromkodva vették fel magukra a nehéz hátizsákokat.

A shrapnellek mind sürübben jöttek, néhány gránáttal vegyesen. Itt-ott már jajgató véres bakák nyöszörögtek. Amott már sulyos sebesültet hoznak hordágyon a szanitészek. Öreg asszonyok kisérik a sebesültet hangos jajveszékeléssel. A kereszt mellett, a kutnál egy öreg civil meg egy gyerek fekszik holtan a sárban

A század utra készen áll. A cifra ruhás ruthén lányok mit se törődve az ellenséges ágyutüzzel, sirva kisérik a magyar bakákat. A gyerekek mohón vetik magukat a hirtelen elhagyott tiszti lakások otthagyott holmiaira

Az orosz a falutól balra eső magaslatnál áttörte állásainkat Ellentámadásra ment Tóth káplár százada is.

Hanka is elkisérte a menetelő századot egészen a kötözőhelyig. Ott aztán már Varga őrvezető szólt rá:

— Hanka eridj haza ne gyere, ha nem muszáj

A menetelők sorba markoltak utánna és kézről-kézre adták hátrafelé a kisirott szemü Hankát. Kétségbeesetten csiptek a lány kemény husába, mintha csak a női testtől vettek volna örök bucsut.

Hanka fáradtan omlott össze az ut szélén és görcsös sirásba esett...

— — — — — — —

Öreg, nagybajuszu szanitészek emelték fel az elalélt lányt a földről.

Sebesültet vittek a kötözőhelyre. Utközben megpihentek egy kicsit.

A hordágyon Tóth káplár feküdt sulyos lábsérülésével. A shrapnell golyó a combcsontját is eltörte. Sápadtan feküdt a hordágyon, a sapkája mélyen a szemében. A ruhája tépett, véres nadrágja cafatokban lógott a nagy fehér kötésre.

Bágyadt tekintete találkozott a lányéval. Hanka a sebesült láttára hatalmas sikollyal borult Tóth káplár mellére.

— Matko boszka! . kiáltotta sirva a szerelmes lány.

— Ne sirj te kis piszkos . . szólt rá az egyik szanitész . A lány egyre csak sirt és csókolta a a káplár véres kezét.

— Matko boszka matko boszka . .

A sebesült boldogan mosolygott. Bágyadtan mondta:

— Megyek *haza* Hanka . . haza . Ott azokon a hegyeken tul vár rám az én Zsófikám . . Vár rám már egy esztendeje Isten veled Hanka .

A szanitészek lassan felemelték a hordágyat és egyenletes, szabályos mozdulatokkal vitték tovább a sebesültet

Hanka fuldokló zokogással vetette el magát a földön

— ma —

kielégithetik puffantási szenvedélyüket. Ha véletlenül egy muszkát eltalálnak, akkor pláne otthonosan érzik magukat, mert azt hiszik hajtót lőttek . Végül pedig nem lesz szükségük arra, hogy hazajövet nyulat vegyenek egy vadkereskedésben Katonára ez nem kötelező!

Festőművészek.

A festők bő teret kapnak tehetségük érvényesülésének. Kitüntetést is szerezhetnek, igaz, hogy nem állami aranyérmet és 5000 koronás Lipócia-dijat, hanem szerény arany vitézségi érmet, Verdienstkreuzot és szimpla vaskroncsirendet Nem kell mást tenni, mint pleinair-képet festeni az orosz deckungról, lövészárokhálózatról, drótakadályról, persze akkor, mikor az orosz is benne van Igen hangulatos egy genre-kép valamely orosz erődítési rendszerről, bár nincs minden veszély nélkül.

Háziurak.

A házlurak direkt élvezni fognak a fronton. Végigjárhatják majd a legbonyolultabb lövész és futóárkokat, megnézhetik a fedezékeket, tanulmányozhatják a legraffináltabb rókalyukakat, hogy aztán a látott dolgokat a pesti bérházakban is meghonosithassák. Mért ne érezze magát otthonosan az a szegény katona, ha háború után visszatér szerény kétszobás, de kétezer koronás pesti lövészárkába?

Moll

Olvassuk és terjesszük a „Ludwig-bakát" ismerőseink és hozzátartozóink körében. A Ludwig-baka hű tükre a hatvanötösök életének, állandó tudósitói utján kimeritő hireket közöl az otthon pótzászlóalj és menetalakulatok életéről. Beszámol mindenről, ami a hatvanötösöket és hozzátartozóikat érdekli. A „Ludwig-baka" mindenkor a küzdelmes napok legértékesebb emléke lesz.

Üzenet.

Várjatok a csokkal, amig hazatérünk,
Ti párduc testü, fehér Asszonyok!
El ne csábitsanak a kéjt lihegő éjek,
A gyönyört szitó, tikkadt nappalok.

Könnyel öntözzétek hervadozó szüzek,
Hímért sajgó kebletek tüzét.
S mig el nem jön a szabadulás napja
Sirassátok e gyászvilág bünét

Ne szóljon muzsika, kacaj se harsogjon!
Mig meg nem vivjuk az utolsó csatát;
Mig el nem nyomja a diadalmi mámor,
A vérző föld sikongó jaját.

Ne zugjon a harang örömtelen nászra!
Mig visszajövünk ünnep se legyen!
Zokogjátok fel a megsiketült égig,
Nincs ki feljebb hágjon a hullahegyen.

Ültessétek el a szerelem virágát .
A véres föld majd pompát ad neki.
S a kinzó vágytól megittasult lelkünk,
Forró éjen majd csokorba szedi.

Óh várjatok még! Már bontogatja szárnyát
Béklyóba vert angyala a *Végnek.*
Nem sok idő multán szerte a világon,
Eget verő örömtüzek égnek.

Ha majd zsoltáros zengéssel itt lesz a végóra,
Bongjon a harang földön égen át!
Mert hozza néktek millió uj Ádám,
Egy őrült kor megtartóztatását .

Lebovics Sándor, zászlós.

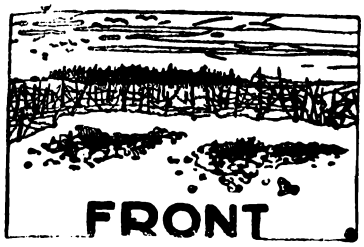

— HIREK. —

— **Wisinger alezredes — hatvanötös.** A „Rendeleti Közlöny" legutóbbi száma közli, hogy Ő felsége alezredessé nevezte ki *Wisinger* Ferenc őrnagyot február elsejétől számitandó ranggal és egyszersmind a 65. gyalogezredhez helyezte át. Kinevezése alkalmából meleg ünneplésben részesitette Wisinger alezredest az ezred tisztikara és általános örömet keltett, hogy a népszerű törzstisztünket, — aki jelenleg a második zászlóaljat vezeti, — most már teljesen a magunkénak mondhatjuk.

— **Szabadságon vannnak:** *Polnisch* Elemér kapitány és *Wolff* Lajos hadnagy.

— **Uj főorvos.** Ő cs. és apostoli kir. Felség dr. *Dér* Mihály segédorvost, február elsejei ranggal főorvossá nevezte ki. A népszerű főorvost tábori ezredünk tisztikara gratulációkkal halmozta el. Dr. Dér főorvos ez időszerint a második zászlóalj orvos-főnöke.

— **Kinevezések.** Ő cs. és apostoli kir. Felség tartalékos főhadnagyokká nevezte ki:

Majzler Andor, Hábel Gyula és Marosi József tartalékos hadnagyokat;

Tartalékos hadnagyokká: Halik József, Petrik József, Németh Béla, Weisz Rudolf, Labancz Ferenc és Simsay Lajos tart. zászlósokat január elsejétől, — Lőcherer Béla és Hrabár Gyula zászlósokat pedig február hó elsejétől számitandó ranggal;

Simsay és Lőcherer kivételével a uj hadnagyok ez idő szerint is a harctéren tartózkodnak, vitézségüknek több alkalommal bizonyságát szolgáltatták és valamennyien többszörös kitüntetésben részesültek. Kinevezésük alkalmával ezredparancsnokságunk szivélyes szavakkal üdvözölte őket.

— **Uj zászlósok** Ezredparancsnokságunk tartalékos zászlósokká nevezte ki: Dimitriuk Konstantin, Dicső Béla, Kaselyák Béla és Neuwelt Miklós hadapródjelölteket. Valamennyien már huzamosabb ideje a fronton tartózkodnak.

— **Előléptetések.** Singer Béla, Stein Sándor, Pilisy Zsigmond és Várady István önkéntesek hadapródjelöltté léptek elő.

— **A hadtestparancsnok elismerése.** Stellungba vonulásunk előtt ezredparancsnokságunk nagy gyakorlatot tartott a front mögött a hadtestparancsnok jelenlétében. A kiválóan megtervezett és mintaszerű összmüködéssel végrehajtott gyakorlatról a tábornok feltünő elismeréssel nyilatkozott Möller alezredes előtt. Elismerésének napi parancsban adott kifejezést és a hatvanötödik ezredet „brilliáns-ezred" kitétellel illette. Jól esik nekünk az elismerés és igyekezni fogunk a szép jelzőre ezután is rászolgálni.

— **Rezervából stellungba.** Március hó 2-án a tartalékban levő ezredünket ismét a stellungba vezényelték. Ujra kezdődik tehát a lövészárok élet. Az ezred tisztikara és legénysége a legjobb hangulatban vonult uj állásába azzal a büszke tudattal, hogy a hatvanötösöknek juttatták azt a frontrészt, ahol a védelem és támadás egyaránt a legnehezebb. Az ellenséges vonalak olyan közel vannak egymáshoz, hogy a beszélgetést is jól hallhatják az ellenfelek. Az ágyuk és főkép az aknavetők állandóan működnek. A terep teljessen sik volta nappal minden mozgást lehetetlenné tesz. Minden embernek valóban a legnagyob foku éberséget és odaadást kell kifejtenie, hogy meglepetés ellen biztositsuk magunkat. Az állások közelségének megfelelően gondoskodtunk is azok megerősitéséről. A folytonos oktatás és gyakorlatozásnak, amellyel a rezervaság ideje eltelt, ezen a veszedelmes helyen jó hasznát fogja venni a tisztikar és legénység egyaránt.

— **A mi vezéreink.** Arz tábornoknak a vezérkar főnökévé történt kinevezése alkalmából nem tartjuk érdektelennek megemliteni, hogy az uj vezérkari főnök a háboru kitörése előtt annak a diviziónak volt vezetője, amelyhez mi jelenleg is tartozunk, majd Boroevicsnak hadseregparancsnokká való kinevezése után a hatodik hadtest parancsnoka lett, amelyhez a háboru elején ezredünk is tartozott. Boroevics vezérezredes, az isonzói hadsereg zseniális vezére szintén a kassai hadtestnek volt békeidőben parancsnoka. Csicserics altábornagy, aki idekünn a harctéren volt hadtestparancsnokunk, huzamosabb időn át volt annak a dandárnak vezetője, melynek kötelékébe most tartozunk.

— **Tüzéreink.** Stellungunk mögött ez időszerint azok a tüzérek állanak, akik valamikor szintén a mi diviziónkhoz tartoztak s onnan egy időre elkerültek. Jól esett viszontlátnunk kipróbált tüzérségünket, s reméljük, hogy siker fogja ezuttal is kisérni működésüket. Az oroszoknak bizonyára elmegy a kedvük a támadástól ha megtudják, hogy kik állanak a hátunk mögött. Mert hogy tüzéreink nagyszerüen dolgoznak, annak e pillanatban is tanui vagyunk, amikor e sorokat irjuk s az erős ágyutüztől képtelenek vagyunk megérteni egyik századunk telefon értesitését.

— **Levél a szerkesztőhöz.** A kedves Szatmár városából — ahonnan menetzászlóaljaink a nagy utra indulnak — kedves levelet kaptunk fiatal urileányok kezéből A megható kis levél a'ábbi részletét közöljük:

„Ma egy éve még iskolába jártunk s magától értetődik, hogy roppant nagy rokonszenvvel viseltettünk az itt állomásozó 65-ös Ludwig bakák iránt. Minden „marsch" meneteléhez füződik valami kis fájó emlékünk, de különösen a ma egy éve 916. febr. 15-iki marsch önkénteseinek elmenetele szomoritott meg bennünket. Kedd délután fél három volt. A gyorsirás tanárunk már türelmetlenül várta mig a menetzászlóalj elmegy, mert minket addig semmivel sem lehetett becsalni az iskolába. Ott álltunk a sarkon és fájó szivvel, de hősiesen visszatartott könnyekkel

néztünk a folyton visszaintegető fiuk után Bent az iskolában aztán kitört az elfojtott sirás. Az első órán még csak ment valahogy, mert a tanár ur résztvevő szivvel volt hozzánk, de a második órán már ugy hullottak a szekundák, mint a mi könnyeink . Most egy éve volt . Az évfordulón az elmult évről beszélve, azon gondolkodunk, hogy vajjon mi lehet azokkal az akkor annyira megsiratott vidám fiukkal?"

Aláirás: „*Három szatmári kislány.*

— **„Győzni fogunk."** Ez a kitünő második zászlóaljunk jelszava. Wisinger alezredes, zászlóaljparancsnok rendelte el, hogy a zászlóalj tisztikara és legénysége ezzel a jelszóval köszönjön Ha a második zászlóalj bakáját megszólitod és felvilágositást kérsz tőle, a baka először tiszteleg, azután lelkesen mondja

Győzni fogunk!

És csak azután felel a kérdésre.

A második zászlóalj tisztjei is ezzel köszöntik egymást ha találkoznak a lövészárokban:

— Győzni fogunk!

Kétségkivül igen eredeti köszönési mód, mindenesetre lélekemelőbb, mint a „Gehorzamszten respekt" unalmas kitétele.

Sztrazsovecz őrnagy első batallionjának jelszava, mint azt már megirtuk „Előre!" — Most már csak a harmadik zászlóalj jelszavát várjuk és a géppuskásokét. Értesülésünk szerint a jelszavak nemzeti szinü szalagon rövidesen a sapkákra kerülnek.

— **Szinházi Élet.** Amikor Pesten a szinházakat szénhiány miatt bezárták — őszintén bevalljuk egy kis kárörömmel vettük tudomásul a hirt. Persze hogy kárörömmel, amikor mi gondolni sem tudunk itt a lövészárokban arra, hogy valaha is viszontláthatjuk a pesti szinházak meleg nézőterét. Mert a szabadság az ép olyan bizonytalan valami, mint a szinházak szén ellátása. Ezekben a sivár időkben, amikor hihetetlen közel állunk az ellenséghez (ha az oroszok játszanak, mi a balközép támlásszéksoroknak megfelelően tapsolunk nekik) szóval ezekben a rossz időkben a lövészárkok legkedvesebb olvasmánya a Szinházi Élet. A Szinházi Élet irásaiban és képeiben ugyszólván megelevenedik előttünk a pesti szinház mozgalmas élete s ott képzeljük magunkat a lüktető, mámoros, tapsoló nézőtéren.

— **Hirlapirók látogatása a fronton.** *Gonda* Henrik és *Bethlen* Oszkár hirlapirók a bécsi lapok egyik állandó tudósitójának társaságában meglátogatták a rezervában levő hatvanötösöket. Megtekintették összes tábori intézményeinket, a legénységi kaszinót, mosodát, fürdőt, kantint és markotányos üzletet s elragadtatással nyilatkoztak a tapasztaltakról. Az illusztris vendégeket Polnisch kapitány és a „Ludwig baka" szerkesztősége kalauzólta és látta vendégül.

— **Szurrogát.** (Levél a szerkesztőhöz.) Szurrogát magyarul pótlást jelent. A háború tanitott meg bennünket ezen szó igazi értelmére, mert most, a gazdasági izoláltság idején, sok mindent kell mással pótolnunk, minek hiányát békében soha sem ismertük. Igy például szurrogálás az, mikor széna helyett szalmával etetjük a lovakat, zab hiányában szecskával vagy cukor mellasszal. Az is szurrogálás, mikor kocsikenőcs hiányában lekvárral kenjük a tengelyt, mikor borjuhus helyett ócska cipőtalpat ránt unk ki bécsi szeletnek és mikor bőr helyett kartonlappal talpaljuk a cipőt. A szurrogátnak egy ujabb formájával ismerkedtem meg a legutóbbi lembergi utazásom alkalmával. Az állomásparancsnokságnál, hol szállás-utalvány ügyében jártam, — legnagyobb meglepetésemre — a szokott altisztek helyett fiatal, csinos leányokat találtam. Egy bájos, sötét szemü, göndörhajú baba a legnagyobb előzékenységgel állitotta ki részemre a szállás-utalványt. Hálám jeléül gyöngéden akartam megsimogatni az „édes kis szurrogát" puha vállaira leomló göndör fürtjeit, mire azonban ő szigorú tekintetével „szúró-gát"-at vetett minden további bizalmaskodásom elé. *(l. e.)*

Mire jó a gázmaszka? E napokban Wisinger alezredes vendégül látta a második zászlóalj néhány tisztjét. A menü egyik legértékesebb fogásának kinálkozott a nagyszerűen elkészitett foghagymás kolbász, amelynek azonban oly erős, átható szaga volt, hogy a vendégek kénytelenek voltak étkezés után a gázmaszkákat felölteni.

— **A szatmári lányok.** (Panaszos levél). *Kedves Ludwig baka!* A szatmári lányok nevében kérem, hogy ezen panaszt közzétenni sziveskedjenek tábori ujságjukban. Nagy a mi panaszunk. A 65-ös tisztikar tagjai 19 éven alul mint vőlegények, 20—50-ig mint férjek és családapák kerülnek Szatmárra a pótzászlóaljhoz és igy nekünk, szegény szatmári lányoknak csak az *50 éven felüli* udvarlók jutnak. Kérjük ennek sürgős orvoslását. Kezd ugyanis az a hit szárnyra kapni, hogy a 65-ösök már nősen jönnek a — világra. No nem igaz?

Szivélyes üdvözlettel

„Egy kis lány a sok közül"

Ugy látszik a szatmári lányok nemcsak szorgalmas olvasói, hanem szorgalmas irói is tábori ujságunknak, a „Ludwig baká"-nak, mert szerkesztőségünk már egy kötetre való levelet kapott a szatmári kislányoktól. Hát bizony mi is megvalljuk: igazuk van a szatmári lányoknak. Ugylátszik ez valami járványos betegség a 65-ösöknél. A járvány ellen pedig orvos kell. Megtesszük sürgősen a lépéseket, hogy az ezredparancsnokság a *járvány megszüntelésére* a három még nőtlen (és nem vőlegény) orvosát küldje ki Szatmárra.

(A szerk.)

— Tábori intézményeink, amelyeket ezredparancsnokságunk a rezervában berendezett, fenn fognak tartatni közvetlen a front mögött is. Barakkokat épitenek a legénységi otthon számára és barakkban nyer elhelyezést az ezred mintaszerűen berendezett és nagyszerűen bevált markotányos üzlete is. Folytatni fogja üzemét a legénységi mosoda, melyre most a stellungban tartózkodás idején — magától értetődően még nagyobb szükség van, mint rezervában. Fürdő is épült a front közelében, hogy a lövészárok lakói minél gyakoribb időközökben tehessenek eleget a legelemibb tisztasági követelményeknek.

Tábori strófák.

I.

Bakteriológus.

Szabadság, szerelem
E kettő kell nekem
Én is ezt daloiom
Vasut menti dombon
Fuccs mind a kettőnek,
Mert a muszik lőnek
Szabadság s nő helyett
Bakterházban kaptam
Helyet,
Melyet
Mint uj bakter, berendeztem
Bakter - ológ
Intézetnek.

II.

Furcsa papirkosár.

A Ludwig-baka szerkesztősége
Furcsa kis hivatal
A mai nappal
Az anyaföld méhében
Ütött tanyát —
És lám mégis
Egetverő cikkeket szül.
Nincsen ollója, nincsen
Semmi kincsen,
Pipirkosara sem:
A rossz cikk egyszerüen
Formás *granátlölcsérbe* kerül.

III.

Szénhiány.

Otthon nagy a szénhiány.
Egy pesti bohém
Zárjelben: fenomén
Költő — szén hiány mián
Befütött az „*Sz*" betüs
Lexikonnal.
Nagy gonddal,
Dideregve kiabál
Ugy sem vagyok benne én
De az egyik oldalán
Ott olvasom „*szén*"

Deres.

Ö cs. és apostoli kir. Felsége a vörös-kereszt **tiszti-keresztjét** a hadiékitménnyel adományozta *Möller* Károly alezredes ezredparancsnoknak. Möller alezredes e kitüntetésre részben még mint egy hadosztály vezérkari főnöke, részben pedig mint a hatvanötösök parancsnoka, az egészségügy terén kifejtett buzgó, eredményes tevékenységével szerzett érdemet.

Signum-laudist *Schaudy* Rudolf alezredesnek, a kardok egyidejü adományozásával;

II. oszt. ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve: *Rundensteiner* János zászlós és *Roáz* Andor szan. zászlós.

Kéjutazás a frontra.

Mikor érkezünk K . ba? — kérdeztem a gyönyörü Galiczia határán a csujes kalauzot.

— Még azt se tudjuk mikor indulunk panje volt a felelet.

— De mégis faggatom.

— Ha jól megy . holnap déltájban panje feleli.

Kétségbeesetten vonultam be a husfüstöldéhez hasonló zsuffolt fülkémbe. Néhány tyukszemet telitalálattal letapostam, de végre is beférköztem helyemre.

Szolgám három pokróccal és egy hatalmas bundával takar be, hogy meg ne vegyen az isten hidege a fütetlen kupéban.

A vonat nagy recsegés-ropogás között megindul, majd megáll. Kupémhoz rettenetes robajjal vágódik valami. Azt hiszem, hogy az agyvelőm freccsent szét. Zseblámpát gyujtok, — mert világitásról szó sincs s keresem az agyvelőm szálait a kupé falán. Nincs, — tehát még sem freccsent szét. Megnyugszom, hogy csak egy waggont csatoltak a vonathoz és ismét lefekszem. A vonat ismét megindul, majd ismét megáll. Ismét recseg-ropog minden. Vasuti műnyelven: „Tolatnak" Recsegés. ropogás, zugás, nyögés, agyfröccsenés. Lökdösnek, rugnak, hánynak-vetnek, noszogatnak, toszogatnak, noszotoszogatnak, toszonoszogatnak, gyomron öklöznek, nyakszirten rugnak, vesén billentenek, oldalba góloznak, a koponyámmal footballoznak, gyürnek, vasalnak, mángorolnak Közben fogamból kiesett a plomba és én ijedtségemben lenyeltem. Vacsorára más ugysem került a gyomromba. Az éjszaki tenger, a La Manche csatorna ehhez képest szelid, türelmes, nyugodt sóstó. Mindenem fáj. Szinte nyavalyatörö ijedtség fog el valahányszor a vonat megindul és megáll. Mert akkor minden elölről kezdődik. Félek, hogy ha ez soká tart, ez a vén, rozoga bárka, melynek minden porcikája mozog és lóg, mint a higanyba pácolt ember fogsora, maga alá temet, mint az Aetna Herkulanumot. Fázom. A bunda meg a pokróc, melyből az orrom se látszik ki, fojtogat. Nagynehezen kibontakozom s levegő után kapkodok, de a pokoli sötétségben sehogysem tudtam megmarkolni. Ahelyett a kezem fejét vertem véresre a kupé oldalán. Azután félmázsás kalapáccsal döngeti valaki a vonat kerekeit, s nekem olyan érzésem van, mintha a torkomat kalapálnák. Majd kurbliznak s én ugy érzem, mintha bélcsavarodásom volna.

De azért mégis csak elindulunk. Behunyom a szememet s igyekszem elaludni, de a jótékony álom óvatosan kerüli a szememet. Nagyon vicces fiu ez a Jótékony Álom! Mikor nyolcan szorongunk hat ülésen és százezer piasztert kinálunk magunkban vizavinknak, hogy csak egy percre is ölébe rakhassuk a görcstől meggémberedett végtagjainkat, mikor nyakszirtmerevedésünk van a feszes üléstől és gyomorémelygésünk ugy össze vagyunk préselve, akkor ez az öreg, vicces fiu úgy ráborul szempillánkra, mint az őszi köd a tájra. A vonatba két mozdonyt fogtak, egyiket elől, a másikat

hátul. Kupém a kanyargó pályatesten ugy himbálódzott, mint egy ócska dereglye a háborgó tengeren. Végnélküli éjszaka volt ez. Mikor reggel kibontakoztam a bunda és pokrócokból, ugy éreztem magamat, mintha Don Ramiró madridi kinzókamrájából kerültem volna ki.

Déltájt érkeztünk meg. A vonatból kiszállva kerestem a kupém ajtaján a dantei felirást: „Lasciate ogni speranza." Nem volt rajta s igy nem tehettem egyebet, mint kiwaggoniroztam, ugy ahogyan az egyetemen Nagy Ferenc kereskedelmi jogából tanultam.

Egyébként jól vagyok. Csak a lábam ficamodott ki, könyökömről jött le a bőr, a fejem dagadt meg dézsányira, nyakcsigolyám merevedett meg, hátgerincem görbült meg, három oldalbordám tört be, vesém szállt le s a kiesett plomba helyén befütyül a hideg kárpáti szél. Egyébként jól érzem magam és semmi bajom.

Antal Sándor.

Uj élelmezési rendszer az orosz hadseregben.

Mult év novemberében a B.... menti állásaink előtt derék vadászszázadunk egy portyázása után 10 fogollyal tért vissza. Ezen foglyokat kihallgatva első sorban az élelmezés és ellátásra vonatkozóan kérdeztük ki. Legnagyobb csodálkozásunkra a csapatnál levő orosz szanitész altiszt egy ivet vett elő, mely az uj élelmezési rendszer behozását elrendelő rendeletet tartalmazta. A rendelet főbb pontjait magyar forditásban itt adjuk:

1. A szállitási nehézségek és a rossz termés az orosz hadvezetőséget arra kényszeriti, hogy első sorban az eddig kiadott kenyér, hus, zsir és cukoradagokat leszállitsa.

Egyáltalán a hus élvezete nem egészséges: hajlamosit a csuzra, rheumára stb. A hus adagokat tehát a minimumra kell redukálni. Az egyházi böjtök szigoruan betartandók és hetenként legalább öt hustalan napot legyen a csapatoknál.

2 A kenyér és a husmennyiség pótlására elrendeli a nagy cár hadvezetősége, hogy az összes csapattesteknél a nagy tápmennyiséget tartalmazó anyagok, fakérgek, gumók, gyökerek és esetleg, de csak a gyalogságnál amennyiben az ott levő lovak nem fogyasztanák el: széna, szalma rágása hozandó be.

Hosszu és pontos élettani kisérletezések igazolják, hogy mindezen anyagokban *óriási táperő* van s csak a rágástól függ, hogy ezen anyagokat az ember is kihasználhassa Ezért elrendeli a hadvezetőség, hogy az összes csapatoknál az egész legénység, tisztjei vezetése mellett naponta két-két órán át *fenti anyagok rágásában gyakorolja magát;* a felállitott őrök, a drótakadályok előtt levő hallgatódzó őrök, valamint a tábori őrsök legénysége azonban szolgálatban mindig szigoruan ellenőrzendő, nehogy ilyenkor is rágással foglalkozzék, mivel ez az éber figyeléstől elvonja, magában az állásban a rágás a szolgálatban már most is megengedhető, ott megnyugtatóan hat az idegekre. Ezen rágás alól csakis azok menthetők fel, akik mindkét állkapocsban teljes hamis fogsorral vannak ellátva, vagy akiknél ezen rendelet 3. pontja szerint létesitendő laboratórium más irányban fog kisérleteket végezni.

3. Minden ezred és önálló zászlóaljnál egy laboratórium rendezendő be, mely naponta az összes dejectumokat megvizsgálja, hogy nem tartalmaz-e hanyagul vagy egyáltalán meg nem emésztett ételrészeket és esetről-esetre előterjesztést tesz az illetékes parancsnokságnak, mely utóbbi az emésztésben tanusitott hanyagságot szigoruan megbüntetni tartozik.

4. Ezen rendelet nem vonatkozik a hadseregcsoportparancsnokságokra és hadseregfőparancsnokságra. Ezekre nézve a 178937. 1914. számu rendelet marad érvényben.

5. Ezen rendelet 2. pontja a kihirdetés után azonnal, máskülönben az egész rendelet szent Miklós napján 1916. december 6-án (uj naptár szerint 19-én) lép életbe. *(Wg.)*

§ **Még nincs itt az ideje**

A fiatalemberek, már mint a nagyon fiatalemberek szokása, hogy öregitik magukat. Legalább is szégyelik, hogy fiatalok és szeretnének már pár évvel öregebbek lenni. Az idősebbek heccelik a fiatalokkat kiskorú voltukkal, de titokban maguk is szeretnének mégegyszer mindent — előről kezdeni.

Erről a témáról folyt a diskurzus Sz. őrnagy és az ezred legfiatalabb tisztje D. hadnagy között.

D. hadnagy beszélgetés közben kitrottyantotta, hogy neki nősülési szándékai vannak, sőt, félig-meddig már völegény is.

Sz. őrnagy, aki már nem mai gyerek, de még javakorabeli nőtlen ember, irónikusan mondta:

— Micsoda? Te akarsz nősülni?

— Miért ne? felelte a hadnagy önérzetesen.

Sz. őrnagy rögtön kész volt a felelettel:

— De hiszen *még nekem sincs itt az idő a nősülésre* — mit akarsz akkor még te?

D. hadnagy erre már nem válaszolt. Mindenesetre kiváncsiak vagyunk megvárja-e a nősülését illetőleg ő is az őrnagyi rangot.

§ **Könyvkölcsönzés.** Két tiszt beszélget a fedezékben

— Adj egy könyvet kölcsön, kérlek.

— Nem adok

— Miért nem?

— Mert nem adod vissza.

Az kizárt eset. Hogy ne adjam vissza a kölcsönkért könyvet? Az nem létezik barátom! Az nem lehet!

— *Nem lehet?* Nohát *nekem* már egy egész könyvtáram van vissza nem adott könyvekből!...

Melléklet a legénység számára.

Farkasszemet nézünk az orosszal.

Nyolc heti front mögötti munka után a Ludwig-bakák ismét visszatértek oda ahol harminc hónapon keresztül megszakitás nélkül teljesitették kötelességüket — a lövészárokba.

Nem! Ez a szó nem fedi teljesen azt az árok-darabot a több ezer kilométeres frontból, ahova a Ludwig bakák most lábukat betették. Az a hely, ahol most a hatvanötösök, fegyverrel kezükben állanak: *az ellenség torka.*

Nem mi mondjuk ezt. Egyik nagynevü vezérünk jelentette ki, hogy a hatvanötös bakák kapták a legexponáltabb helyet a Rigától-Galacig huzódó fronton.

Nem is panaszkép hangoztatjuk. Ha ellenségeink nem elégedtek meg az eddig elfolyt vérrel és ujabb áldozatot kivánnak, büszkék vagyunk, hogy bennünket állitottak oda, ahol emberek kellenek, elszántak és megbizhatók.

Tudjuk, hogy mi vár reánk. Ismerjük már a lövészárok szenvedéseit. Volt elegendő időnk hozzá. Tudjuk azt is, hogy ellenségeink öldöklésre készülődése ujabb borzalmakat tartogat számunkra. És tudjuk azt is, hogy ezen az exponált frontszakaszon a szenvedéseknek magasabb mértéke vár reánk, mint bárhol másutt.

Méltóknak fogunk mutatkozni arra a bizalomra, amelyet a magasabb parancsnokságok belénk helyeztek. De százszorosan fogjuk visszafizetni ellenségeinknek azt a sok szenvedést, amit itt viselnünk kell.

Ha most nem nyithatjuk ki szólásra ajkunkat, mert olyan közel vagyunk az ellenséghez, hogy röppenő sóhajunkat is meghallja, annál erősebbet kiáltunk majd amikor szuronyt szegezve fogunk ellene rohamra menni, Ha most mélyen a föld alá kell rejtőznünk, mert a közelségtől a szempilláink rezgését is észreveszi, kiméletlen elszántsággal fogunk kitörni árkainkból, hogy elseperjük, amikor arra parancsot kapunk.

Türni fogunk, amig a helyzet ugy kivánja és gyakorolni fogjuk az önmegtagadás erényét. Türelemmel fogjuk várni egyik estétől a másik estéig, hogy meleg ételhez jussunk, mert világos nappal nem kaphatjuk. Ha kell, fázni dideregni fogunk egész napon át, mert a kályháinkból felszálló füst elárulhatna bennünket.

Türni fogunk, mert érezzük, tudjuk, hogy minden szenvedésünkért kárpótolni fog bennünket az *igazi megbecsülés*, amely minden oldalról osztályrészül jut majd nekünk, az igazi elismerés amelyre mindig méltók voltunk, vagyunk és mindig méltók maradunk, mert a világháboru harminckettedik havában nekünk juttatták a legveszedelmesebb legexponáltabb helyét a több ezer kilométeres frontnak Rigától-Galacig.

(Kelet Galiczia.)

Csatár.

— **Orosz fogságból** Hirt adtunk már több izben lapunk hasábjain az orosz fogságban sinylődő magyarjaink rettenetes sorsáról. Most az orosz kórházakban fekvő sebesült magyarok sorsáról hozott hiteles hireket egy a fogságból haza tért rokkant orvos.

Az orvos többek között a következőket mondta el:

— Hinetetlen, hogy milyen embertelen bánásmódban részesitik az oroszok a kórházakban elhelyezett osztrák-magyar és német sebesült foglyokat. Az orosz orvosok — akiknek szaktudása különben is alacsony nivón áll felháboritó könnyelműséggel kezelik még a saját sebesültjeiket is. Az ellenséges államok sebesültjeinek a helyzete pedig csak akkor javul meg, ha az illető szegény pára már meghal. De akkor is több halottat tesznek egy koporsóba és ugy temetik el őket minden egyházi szertartás nélkül. Az orosz orvosok — saját szememmel láttam, egymás mellé helyezik el az éhtifuszos és a torokgyikos beteget a sebesültekkel. Kinevettek amikor tiltakoztam ez ellen. De tiltakozásommal azt értem el, hogy a beteg orosz tisztek is hozzám jöttek orvosi tanácsért. Arra a kérdésemre pedig, hogy orosz létükre mért nem fordulnak az orosz orvoshoz, azt felelték, hogy arra még a beteg lovukat sem biznák, Az orosz orvosok például az összes sebesültek sebét

szondázzák. Ez különben is helytelen kezelési módszer, de még hadján, ha tiszta, kifőzött műszerekkel dolgoznának. Nem! Az orosz orvosok ugyanazt a genynyes szondát használják sorra az összes sebesülteknél. Még a saját sebesültjeiknél is. Innen van a sok végnélküli gennyezéses sebkezelés. Innen van az is, hogy Oroszországban a nyomorék tizszer annyi, mint Németországban és Ausztria-Magyarországban együttvéve.

Érdekes különben fejezte be az orvos elbeszélését érdekes mondom, hogy a rokkant foglyaink kicserélésében is mennyire óvatosak az orosz orvosok. Igy például sokszor a gyógyithatatlan rokkant hadifoglyokat nem merik kicserélés miatt hazaküldeni, félnek, hogy a német és osztrák-magyar orvosok a rokkantokból is harctéri szolgálatra alkalmas embereket csinálnak.

— **Benn a lövészárokban.** Vége a jó rezervának s a lövészárok élet kezdetét vette. A szépen kitakaritott munderok ujra besározódnak, a fegyverek lekerülnek a vállról a lőrésbe s rámerednek a szemben álló muszkákra. A gyakorlatozás komoly valósággá vedlett és megkezdődött ismét az igazi, véres harc, ahol életre-halálra megy a játék. Egyelőre még csendben állanak az ellenfelek egymáshoz közel, nagyon közel fekvő árkaikban és várják izgatottan a leszámolás azt hisszük, a végső leszámolás óráját. Csendben, már amilyen csend a fronton egyáltalában lehet. Ehhez képest a nyugati hadszintéren borzasztó harcok folynak. Mert a németek, akik ide kerülnek mifelénk, azt mondják, hogy üdülni jönnek az orosz frontra. Hát köszönjük szépen az ilyen üdülést. Ha már üdülni akarnánk, jobb helyet is találnánk, mondjuk igy télen: a Tátrát, nyáron pedig Abbáziát vagy Siófokot.

Hősi halál. Netila László máramarosszigeti illetőségű gyalogos f. hó 3-án ellenséges golyótól találva hősi halált halt. A hatvanötösök uj temetőjében hantolták el. Netila az ezred uj állásának első halottja.

— **Erdélyi cugszfürer.** A kitüntettek legutóbbi lajstromában hoztuk nevét. Nagy ezüst éremmel ismerték el vitéz és hősies magatartását, amit a jazlowieci csatában tanusitott. Páratlan lélekjelenetről és számitó hidegvérről szolgáltatott bizonyságot. Saját tüzéreink otthagyták tábori ágyujokat municióval. Erdélyi János odaállt néhány emberével az ágyuhoz, töltött és az összes lövedékeket az előnyomuló oroszokra zuditotta, akiknek óriási veszteséget okozott. Nagy szolgálatot tett ezzel az ezrednek is, melynek rendszeres visszavonulását nagy mértékben elősegitette. Erdélyi cugszfürer, aki most az első századnál szolgál, büszkén hordhatja mellén kitüntetését.

El a zsebkendővel. Azt hisszük kitünő szolgálatot teszünk olvasóinknak ebben a náthás világban, amidőn eláruljuk a nátha elleni legbiztosabb szert. Austerlitz dr. müncheni orvos jött rá, hogy idült, hosszantartó náthánál nem szabad zsebkendőt használni, hanem helyette japán itatós papirba (toilette papirba) törülje a náthás ember az orrát. Az egész abban leli magyarázatát, hogy igy a nátha bacillusai nem kerülnek zsebünkbe és ujból vissza az orr nyálkahártyájára. A papiros szeleteket persze használat után eldobjuk.

— **Géppuskásaink a stellungban.** Majdnem három éve áll már az ezred stellungban, de még sohasem volt ugy felszerelve gépfegyverekkel, mint a mostani stellungban. Szükség is van ezekre a nagyszerű fegyverekre és azokra a bátor legényekre, akik a gépek mellett állanak, mert az ántánt nagyon hirdeti a végső leszámolást. Hát ebbe a leszámolásba majd a géppuskáink is beleszólnak s azt hisszük, a muszkák nem nagyon fogják megköszönni ezt a beavatkozást. Alkalmat adnak majd nekik derék géppuskásaink, hogy erről alaposan meggyőződhessenek és örökre elmenjen a kedvük a leszámolástól.

— **Katonák egészségügyi A B C-je.** Ez a cime annak a kitünően összeállitott népszerű orvosi munkának, amely Dr. Müller Vilmos ezredorvos szakavatott tollából került ki és amely máris nagy népszerüségnek örvend a harctéren küzdő bajtársak között. A kis füzet betürendben hozza a leggyakrabban előforduló betegségeket és röviden megmagyarázza azokat. Igen jó utmutató az első segélynyujtás körül és főképen megmondja, mi a teendőnk mig az orvos megérkezik. A füzetke a *Lampel* Róbert kiadásában (Budapest Andrássy-ut) jelent meg. Ára 60 fillér. A füzetből vettük ki az alábbi sorokat:

Sebesülés.

Legfontosabb a *vérzéscsillapitás*. Sebesülés után, hacsak lehet, nyugodtan, mozdulatlanul várjuk be a szanitészeket. Mozgással csak fokozzuk fájdalmainkat és a vérzést. A vérző sebet a nálunk levő sebkötöző csomaggal kössük be. Ha ilyen nálunk nem volna, kezünket (tiszta zsebkendőnket) nyomjuk a vérző helyre. Ha a vérzés igy sem akar elállni, zsebkendőnkkel vagy leoldott lábszárvédőnkkel a vérzés helye fölött összeszoritjuk az izomzatot, hogy ezáltal a vérnek a sebhez való jutását megakadályozzuk. Vannak még egyszerű ujjfogások is, amelyekkel mindaddig, mig orvosi segitség nem érkezik, megcsöndesithetjük a vérzést. Ujjainkkal a vérzés helyéhez közelfekvő véredényt a csonthoz szoritjuk és eképen a vér utját elzárjuk. Ha ujjaink a hosszu nyomásban kifáradnának, a nyomást ugy is kifejthetjük, hogy a fent leirt helyekre kerekre faragott kis fadarabot, vagy kerek lapos kövecskét teszünk és azt csomóra kötött kendővel jól odaszoritjuk. A kendő csomója alá kis fadarabot teszünk, azt megcsavarva, a hurkot még szükebbre szoritjuk.

— **A lövészárok humora.** A lövészárok vakondjait a humor a legválságosabb időkben se hagyja el. Még akkor sem, amikor olyan közel állnak az ellenséghez, hogy ugyszólván lélegzeni se szabad hangosan. A velünk szemben álló és dolgozó orosz aknavető masináit is elkeresztelték a bakák. Ilyen neveket kaptak a minenverferek, mint: Komitácsi, Maxi, Jancsi, Móric, Pubi, Rossz fiu, Anonymusz és a kövér Berta, amely a legnagyobb kaliberű valamennyi között. Azt talán mondanunk se kell, hogy mi se szükölködünk hasonló humánus szerkezetekben.

Terjesszük a Ludwig-bakát ismerőseink és hozzátartozóink körében!

Ludwig-baka nóták.

(Harmadik sorozat.)

9.

Háboruba megyünk

Háboruba megyünk Oroszor-
[szágba
Mi vagyunk a világ első bakája
Ne sirj ne sirj Miklós császár
[csuhaj rececе
Te leszel a Möller alezredes pu-
[cerje.

10.

Vigasztaló.

A magyarok nagy istene védi se-
[regünk
Ő vezeti győzelemre a mi fegy-
[verünk
Hej de véres lesz a föld is
Muszka vérét issza
Ne sirj kedves kis angyalom
Élve megyek vissza.

11.

Muszka császár

Muszka császár, muszka császár
Elretirált Moszkvába
Bezárkozott bezárkozott
Imádságos házába
Azt kérte ott az Istentől magától
Mentse meg a vitéz Ludwig-
[bakától.

12.

Sóhaj.

Puska ropog a csatában
Ágyu tüze lobban
Én Istenem jó Istenem
Mikor leszek ottan
Péterváron üssük fel a sej haj
Tábori konyhánkat
A muszka cár legeslegszebb lánya
Mossa ki a gatyánkat.

13.

A szatmári .

A szatmári százméteres utca
Utoljára masirozunk rajta
Elöl megy a hadnagy aki vezet
Gyere babám fogjál velem kezet

Nem fogok én hadnagy urral kezet
Inkább irok szerelmes levelet
Máma irom holnap elolvasom
Holnapután el kell masiroznom.

Ujabb adományok:

Herceg Odescalchi Zoard Jenö 1000 K, Nyiregyháza városa 300 K, gróf Wolkenstein Oswald 100 K, Wolkenstein grófné 50 K, gróf Széchenyi-Wolkenstein Ernő és neje 100 K, szerovai Cimpoca Jenő vezérkari kapitány 50 K, Fodor Arthur főhadnagy (a feleségének fia született) 250 K, Langsfelder György Budapest 35 K, Román Andor müegyetemi hallgató Budapest 8 K, Klein Benedekné Nyiregyháza, Ungár Benőné Nyiregyháza 20 K, Löwe Henrik 10 K, Hegedüs Sándor főhadnagy (rossz viccekért büntetéspénz) 95 K, Harmath Sándor zászlós, Hidy Emma Kolozsvár, Heller Dezső szan. zászlós, Angyalossy Pálné Kisvárda, Bertalan Tivadar és Kristóf József 10–10 K, Halik József hadnagy 40 K, Hercegovics Jenőné Munkács 4 K, Tornai Béla hadnagy 50 K, Labanc Ferenc hadnagy 40 K, Petrik József hadnagy 40 K, Tomán Béla (vitézségi érem járulékja) 7·50 K, Salamon őrmester, Huszti, Mitter, Konrád szakaszvezetők, Enődy, Wisner, Bohn, Holp, Szántó tizedesek M. G. K. 5-től, 2—2 K, Hellinger Mór Munkács 5 K, Lengyel Sándor hadnagy 2 K, Steiner Annus Erzsébetfalva 5 K, Schwarcz Sándor zászlós 15 K, Reich Emil főhngy és Kovács Gabi zászlós (nagy ezüst járulék) 15—15 K, Bálint János főjegyző Mád 20 K, Kula Pál főjegyző gyüjtése Tállya nagyközség összesen 113·20 K, (Gyüjtő ivén szerepelnek mint előfizetők: Báró Maillot Nándor 20 K, Szunyog Dezső, Tállyai népbank m. sz. 10—10 K, Dr. Horvát Béla körorvos 7 K, Spóner Sándor cs. és kir. kamarás 6 K, Kula Pál főjegyző 5 K, Hézser Emil, Cseskovics István, Altmann Ignác, Paszternák Benjamin, Herc Ede, Farkas Imre, Blau Vilmos, Encsy József, Benedek Henrik, Baumgarten Miksa, Nagy Árminné és Eisen Dávid 3·60—3·60 K, Soltész Béla őrmester és Milotay Andor szakaszvezető (Ldst. J. Baon 8. Feldpost 103. MGK 65.) gyüjtés 60 K, Róth Ármin tanitó Nagyhalom 4·50 K, Czvengrosz Béla Feldpost 437. 6 K, Homolya János törzsőrmester, Kaszonyi Bálint, Róth Hugó őrmesterek 10—10 K, Radics Endre 11 K, Varga Péter, Rauchmann Emánuel, Czekmány István, Hideg József 5=5 K, Kiss József kápl. 6 K, (utóbbi 9 altiszt az MGK I-től), Hirsch Aladár őrmester Feldpost 333., Holecskó Mihály Lónyatelep 3—3 K. *Összesen: 2633 korona 20 fillér.*

— **Nemes adomány.** *Odescalchi* Zoard Jenő herceg 1000 koronát, *Wolkenstein* Oswald őrnagy pedig gyüjtése első részleteként 417 korona 68 fillért küldött be ezredparancsnokságunkhoz, amely az adományokat külön levélben köszönte meg. Köszönettel tartozunk dr *Kiss* Lipót munkácsi ügyvédnek is fáradozásaiért, amelyet alapunk növelése érdekében kifejtett.

Kitüntetések.

Nagy ezüst vitézségi éremmel lettek kitüntetve: Demeter János (rokkant), Soltész Sándor szakaszv. (6. sz.) és Homolya János törzsőrm. (M. G. I.)

Kis ezüst vitézségi éremmel: Bovics János fegyvermester, Klein Adolf önk. szakv., Veres István káplár, Gönczi Mihály, Gerzsenyi Imre káplár, Szabó Sándor káplár, Bató Pál őrv.

Koronás érdemkereszttel a vitézségi érem szalagján: Kakas Antal, Paládi Béla, Sebestyén Hermann őrmesterek (proviantrénnél) és Beer Emil őrmester.

Azonkivül többen kaptak bronz vitézségi érmet, illetve vas érdemkeresztet a vitézségi érem szalagján hosszu és kötelességtudó harctéri szolgálatuk elismeréséül.

TÁBORI MOZI.

Nincs szénhiány! Éjjel nappal nyitva!
Oroszoknak tilos a bemenet.
Hideg ételek, gránátok és aknavető „Jancsi szeletek" minden időben frissen kifaszolva kaphatók a főbuffet árkaiban.

HURCOLKODÁS.

Nordisk Kriegschauplatz film egy felvonásban. Tizenkétezer méter. Két hónapig készültünk rá. Eredeti galiciai tájfelvételek betagyott vizesésekkel és trénkocsisokkal. Természetes felvétel.

Rendezte: **Ricsi** főhadnagy.

(*Zene*: Adj egy csókot egy utolsót.)

Óriási izgalom a rezervában lévő hatvanötösök között. Megjött az avisó: indulunk az állásba. Nagy sürgés-forgás a bakák között. Készülnek a nagy utra. Bucsuznak Lynk falu apraja nagyjától. Főként a nagyjától. Aztán bucsuznak az aprajától. Már mint az apró jószágoktól. Ezektől nehéz a bucsu, tehát magukkal viszik.

A tisztek óriási albumokkal járkálnak, gondterhes arccal. A hatalmas album tartalmazza a leváltásra vonatkozó összes parancsokat. A géppuskás tisztek fenik, köszörülik a géppuskákra való szuronyokat, miközben bucsuznak a mezitlábas házi kisasszonyoktól.

(*Zene*: Boldogtalan az az anya
Kinek proviant a fia.)

Az élelmezésl tiszt gehilfe örömében kiosztja a gyengébb gyomru és idegzetü lovak számára cubuszként a rezerva *szalmacipőket*. Hagy legyen egyszer jó napjuk a lovaknak is. A századparancsnokoknak meg kiosztja az útközet vonat összes felesleges fogpiszkálóit, szurrogátjait és a kritikus helyzetre való tekintettel az összes, raktáron levő olasz hadikölcsön papirokat

(*Zene*: „Jajj de kutya jó kedvem van!" .)

A pionirtisztek, élükön Gondör főhadnaggyal és Advokáczy zászlóssal sietve pakolnak. Az egyik kocsira nyolcvan faágyat raknak föl és az ezredtörzs illemhelyét ezzel a kiáltással, hogy
— Semmit a Lireknek!

A tiszti szolgák az egész vonalon felpakolják még magukra, ami még felpakolható, azután kocsira ülnek. Elől mindegyiken egy petróleum lámpás lóg

Az ut kereszteződésnél Kliszi hadnagy két kézzel magyaráz. Öblös hangját a kárpátok felhőkarcolói verik vissza. Éppen egy nagy ütközetet magyaráz, amelyben kilencszáztizenkettőben részt vett. Vaskeresztjét egy celtbe csomagolva panyókára veti és tovább beszél.

(*Zene*: „Haza mennék jaj de nem lehet" .)

A hilfsplaccok már a tizenötödik kocsit rakják meg. Az egyik ló a sok podgyász láttára idegsokkot kapott és reumával maródit jelentett. (A szanitészek viszik már a szimulánsnak az aszpirint és a kompótcipőt)

A falu népe sir —
1. siratja a bakákat
2. siratják a holmikat, amiket a bakák tőlük elemelnek.

(*Zene*: „Ne sirj ne sirj Miklós
[császár csuhaj rececе.
Te leszel a Möller al-
[ezredes pucerje.")

Megindul az ezred nótázva, katonazenekarral. A főutvonalon Fegyverneki főhadnagy apostoli kettős vöröskereszttel áll és szidja a trénkocsisokat, akik egymásba hajtanak. Fegyverneki nem jön zavarba és jobb kezében tartott lovaglópálcájával osztja az áldást a kocsisoknak.

Utközben civilek, civil asszonyok és civil kémek élvezettel nézik az énekszóval masirozó Ludwig bakákat.

Az első batallion „*Előre*" zászlaját hátul kocsin viszik. A második zászlóalj „*Győzni fogunk*" zászlaját a fogászati ambulatóriumban helyezték el.

A szakácsok ellenben a „főzni fogunk" feliratu zászlóval vonulnak.

A tisztek gyalog, a tisztiszolgák kocsin, esetleg hintóban.

Megállás nélkül megy az ezred, csak néha fekszik le az uton egy-egy neurastheniás kocsiló.

A hadikutyák, Dugó, Dundi és Tüdő vigan loholnak a menet után.

Utközben savanyu arccal néznek a bakák a jó rezerva felé menetelő Lirikus kocsik után.

(*Zene*: Mégis huncut a német.)

Megállunk rasztolni.

A manipulánsok kiosztják a legénységnek a feketekávét, a feldkurátok meg az áldást. Alkonyatkor vonulnak be a Ludwigbakák a modern kor legundoritóbb vivmányába, a lövészárokba.

Friss kapitány már várja az ezredet a falu szélén. Az éhségtől majdnem összeesik. A zsebében talált kenyérmorzsából táplálkozott. (A Lirek vendége volt.) Brácsás főhadnagy is nagyon éhes. A bajuszát rágja és önmagát eszi, mert nem mehet szabadságra.

Brácsás nagyban magyarázza a kvártélyokat, miközben nagyon sokat gesztikulál a csizmájával. Szerencsére e műveletet ágyulövés nem zavarta.

Közben megérkezik a szabadságról visszasürgönyözött Guc hadnagy. Tüzoltósipkáját már messziről lobogtatja.

A vadászszázad erősen megéljenzi fiatal parancsnokát. Harmatos zászlós mindenáron lovasattakot akar csinálni a muszkák ellen és mindent felrobbantani, de az utolsó percben sikerül őt lebeszélni A vitéz vadászok

erre éjjeli misére mennek a templomba. A muszkák lelki üdvéért imádkoznak már előre.

A muszkák hangfelfogó apparátusokkal megtudták, hogy velük szembe a hatvanötösök kerültek.

Rövidesen begyulladtak és átcsoportositották magukat egyenként a Ludwig-bakákhoz.

(*Zene*: Sokszor ugy szeretnék [sirni .)

Ludwig baka film — *Kari.* —

Szerezzünk örömet hozzátartozóinknak, küldjük el a „Ludwig baká"-t a hatvanötösök tábori életének hű és szórakoztató krónikását.

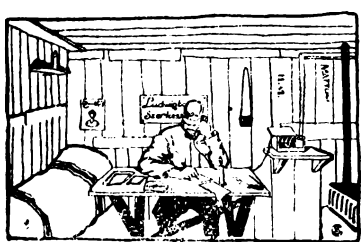

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Tábori posta: 618.

Gr. 1. A Ludwig baka első évfolyamának összes számai elfogytak. Ezekkel tehát sajnos nem szolgálhatunk. 2. A név, illetve aláirás nélküli cikkek szerzője bizonyára nem akarja magát megnevezni. — **M. F. főhadnagy.** A dicséret jól esik akkor is, ha megérdemli az ember. A lapot megindítottuk. — **Három szatmári kislány.** A kedves, megható kis levelet a Front rovat hirei között viszontlátják. — **D. L. főhadnagy.** A talentumos irások előtt mindig kalapot emelünk. A jelzett cikket (és egyebeket) várjuk. **Sóhaj.** Az első versszak ügyes, hangulatos, a második [illegible] ellen[illegible] D. G. Mutatjuk. A [illegible] jövő számban.) Ujból elölről kezdődik a haláltánc, de azért a Ludwig bakák nem vesztik el a régi jó kedvüket. Legfeljebb egy kissé elszontyorodnak. **M. I. I.** Örülünk, hogy szaporodik hölgyolvasóink tábora. Az „Asszonynak" cimü rovatot azért mégse csinálhatunk addig, amig a nők nem kerülnek sor alá. 2. Fel[illegible]et helyett figyelmébe ajánljuk a mai számunkban megjelent Üzenet cimü verset. — **V. K. Beregszász.** Ha bizonyos összeget beküld lapunk kiadóhivatala utján özvegy és árva alapunkra, akkor mint előfizető kapja a Ludwig-bakát. **Sz. I. hadnagy Medua.** Hát már Albániában is olvassák a „Ludwig bakát"? Az olasz fronton is van néhány előfizetőnk. **K. M. főhadnagy** 5000 példányban. — **Régi hatvanötös, Fohász, Dalaimhoz.** Nem közölhetők. — **Kálnay S.-patak.** Hálás köszönet lekötelező szivességéért. — **D. M.** Utánajártunk a dolognak. Szó sincs róla, hogy a bakterházban elhelyezett segélyhelyen bakterológiai intézetet rendeztek volna be. — **R. A.** Egyiket felhasználtuk. — **F. L.** Bizonyára a bibliára gondolt az az öreg népfölkelő maródi, aki ischias helyett ézsajás nevü bajt mondott be. **Kiváncsi Péter és Kató.** Igazuk van. A t. . i népszámlálási statisztikánál erősen közremüködtek a Ludwig bakák, de ebbeli tudományukat nem az emlitett könyvből tanulták. A beküldött pénzadományt más helyütt nyugtatjuk. — **Sz. R.** A géppuskásokat hivják félelmetes nehéz gyalogságnak. — **Moll.** Pompás kis karcolat. Legyen máskor is szerencsénk. — **Többeknek.** Tábori ujságunkat egy ideig Lembergben, majd a sajtóhibák elkerülése végett Magyarországon nyomattuk. Ujabban az ezred tábori gyorssajtójából kerülnek ki példányaink. A papirhiány miatt mi is szenvedünk és a kiadóhivatalunknak eddig is nagy áldozatába került, hogy nagyszámu előfizetőinknek a lap pontos szétküldését biztositsa. — **Sándor Zs.-né** K. férje ugy látszik rossz leléiró. Majd meghuzzuk a fülét. Tábori postánk most uj és végleges számot kapott: 618. Nem vittek le bennünket más frontra. Férje egyébként jól van és [illegible]

Katonai

egyenruhák, bundabélésü köpenyek, kabátok, mellények, zubbony, breeches-nadrág, pantalló, sweaterek, téli meleg alsóruhák, meleg harisnyák, hálózsákok, fül- és nyakvédők, sapkák, csákók, nyakravalók, kardok, kardbojtok, kardkötők, keztyük, rendjelek, szalagok, bőrnemüek, összes szijazat és felszerelési cikk, szóval minden, ami a táborban szükséges, jótállás mellett, legjobb minőségben beszerezhető

Tíller Mór és Társa

cs. és k. udv. szállitóknál

BUDAPEST,

IV, Váci-utca 35. szám.

A legelegánsabb szabás TILLERNÉL kapható; müvészi kiállitásu egyenruhák a legtartósabb és legszebb kelmékből csak TILLERNÉL készülnek.

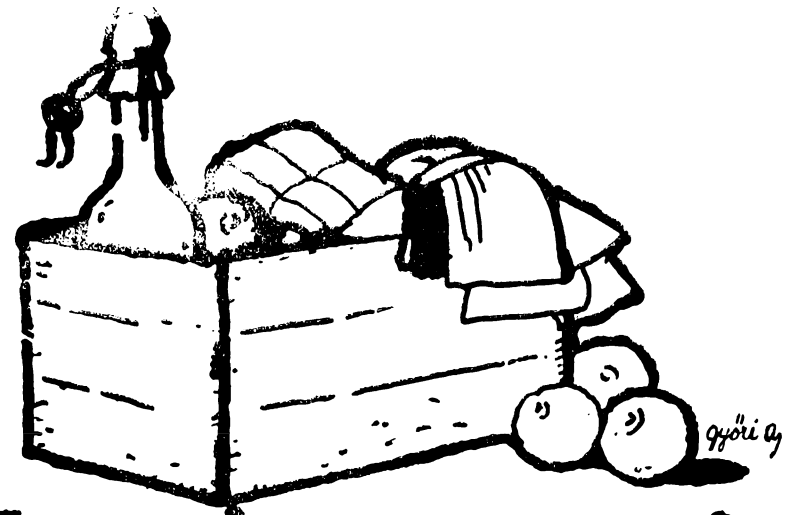

Tábori csomag „DIANA" sósborszesz nélkül nem képzelhető

mert élelemmel, ruházattal el vannak látva a katonák, de egészségüket semmi sem óvja meg jobban mint a

Diana-sósborszesz

Kis üveg ára 1 korona 30 fillér, nagy üveg ára 3 korona 50 fillér, legnagyobb üveg ára 7 korona.

Diana
Kereskedelmi
Részvénytársaság
Budapest-Nádor-u6.

Nyomatott a cs. és kir. 65. gyalogezred tábori nyomdájában.